

(2½ Hours)

(Total Marks : 75)

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.:**
- 1) All questions are **compulsory**.
 - 2) **Figures** to the **right** indicate **full marks** allotted to the question.
 - 3) **Working notes** should form the **part of your answer**.
 - 4) **Calculate** figure upto **two decimal points** wherever **required**.

1. a) Select the most appropriate option and rewrite the full sentence. (Any Eight) : (08)

- 1) Conversion Cost excludes _____.
 - Direct Material Cost
 - Direct Labour Cost
 - Direct Expenses
 - All the above
- 2) Material Requisition Note is meant for _____.
 - Purchase of Materials
 - Supply of materials from stores
 - Sale of materials
 - Storage of materials
- 3) Time Rate and Piece Rate are combined in _____.
 - Halsey Plan
 - Rowan Plan
 - Gantt Bonus Plan
 - None of these
- 4) Cost of Rectification is a _____.
 - Office overheads
 - Factory overheads
 - Selling & Distribution overheads
 - Direct Cost
- 5) Machine setting time is _____.
 - Normal idle time
 - Abnormal idle time
 - Overtime
 - None of the above
- 6) Direct expenses are also known as _____.
 - Fixed Cost
 - Period Cost
 - Chargeable expenses
 - All of the above
- 7) Total of indirect material, indirect labour & indirect expenses is called as _____.
 - Prime cost
 - Overhead cost
 - Works cost
 - Chargeable cost
- 8) Interest on capital is _____.
 - Imputed Cost
 - Sunk Cost
 - Direct Cost
 - Indirect Cost
- 9) Labour Turnover is caused by _____.
 - Discharge
 - Dissatisfaction with job
 - Low wages
 - All of the above
- 10) Over valuation of opening stock in Cost Accounts _____.
 - Increases Costing Profit
 - Decreases Costing Profit
 - Increases Financial Profit
 - Decreases Financial Profit

b) State whether the following statements are **True** or **False** (Any Seven) (07)

- 1) Re-order level means the quantity to be ordered.
- 2) Fixed Cost would be affected by change in level of activity in short term.
- 3) Interest on bank loan is purely financial charge & included in cost accounting.
- 4) ABC Analysis is a Technique which involves analysis of Inventory based on alphabetical order.
- 5) Overtime increases labour cost.
- 6) Drawing Office Salary is an example of Factory overheads.
- 7) Preliminary expenses written off appear only in Financial Accounts.
- 8) Financial Accounts fail to give a product wise break-up of profit or loss.
- 9) Maintenance of building is postponable cost.
- 10) Job Card records idle time.

2. From the following information, prepare Stores Ledger as per FIFO & Weighted Average (Perpetual) Method : (15)

01 st March	Opening Stock	2000 units @ ₹ 20 each
05 th March	Purchases	1000 units @ ₹ 20.20 each
10 th March	Purchases	1500 units @ ₹ 20.40 each
20 th March	Purchases	1800 units @ ₹ 20.50 each
02 nd March	Sales	1500 units
07 th March	Sales	1000 units
12 th March	Sales	1000 units

On 25th March, a stock verification revealed a shortage of 50 units.

OR

2. a) From the following information, calculate Economic Order Quantity (EOQ) and Number of orders to be placed in the year according to Tabular method : (08)

Annual Consumption	5000 units
Unit Price	₹ 20
Order Processing Cost for each order	₹ 100
Follow up cost of each order	₹ 150
Inspection cost per order	₹ 150
Storage Rate	2% p.a.
Interest Rate	12% p.a.
Obsolescence Rate	6% p.a.

b) Calculate Machine hour rate form the following data :

(07)

Cost of Machine	(₹)	3,20,000
Estimated scrap value	(₹)	32,000
Estimated working life	(hrs.)	20,000
Estimated maintenance cost during working life of machine	(₹)	24,000
Power used per machine	(₹)	10 per hour
Rent & Rate per month (15% to be charged to machine)	(₹)	6,000
Normal machine running hours during the month	(₹)	180
Standing charges other than rent, rates etc. per month	(₹)	700

3. Mr. Mayur, an employee of a company gets the following emoluments and benefits :

(15)

Basic Wages	₹ 10,000 per month
Dearness Allowance	100% of basic
Employees Contribution to Provident Fund	12% of basic
Employees Contribution to E.S.I.	4% of basic
Bonus	20% of basic
Other Allowances	₹ 60,000 p.a.
Expenditure on amenities per month	₹ 1,000

Mr. Mayur works for 2500 hours p.a. out of which 500 hours are normal idle time.

Mr. Mayur worked 30 effective hours on a job 'A' where the cost of direct material is ₹60,000 and overheads are 80% of combined cost of material and labour. The sale value of job is quoted to earn profit 20% on sales. The employer's contribution to State Insurance and P.F. are at equal rate with employee's contribution.

You are required to find out total earnings of Mr. Mayur & Effective Hourly Cost of Mr. Mayur and also calculate expected sales value of Job 'A'.

OR

3. a) A & Company has three production departments A, B & C and two service departments S₁ & S₂ :

Particulars	Amount (₹)
Power	17,60,000
Rent & Rates	12,80,000
Depreciation of Machinery	12,00,000
Building Repairs	6,00,000
Staff Welfare expenses	12,00,000
Insurance on Buildings	6,40,000
Insurance on Machinery	24,00,000
Staff Canteen expenses	4,00,000

Other technical details about departments are as under :

Particulars	Departments				
	A	B	C	S-1	S-2
Cost of Machines (₹ in Lakhs)	50	20	10	10	10
No. of Workers	100	150	150	50	50
H. P. of Machine	30	20	25	15	10
Floor Space ('000' Sq. ft.)	10	20	30	10	10

Show Primary Distribution of overheads.

- b) From the following data, ascertain the total earnings of each worker separable (07)
under (i) Halsey Plan (50%), (ii) Rowan Plan. Also calculate the effective hourly
rate of wages of the workers under both the plans :

Particulars		Name of Worker	
		Ashish	Baba
Time allowed	(hours)	80	90
Actual Time taken	(hours)	70	100
Basic rate of wage per hour	(₹)	30	30

4. Following information is furnished by Zee Ltd. of expenses incurred during the year (15)
ended 31st March 2019 :

Particulars	Amount (₹)
Sales (1,900 Units)	22,80,000
Direct Materials	3,00,000
Direct Wages	2,00,000
Works Manager's Salary	1,00,000
Loss on Sale of Plant	18,000
Depreciation on Plant & Machinery	96,000
Expenses on mailing of sales literature	85,500
General Manager's Salary	3,80,000
Income tax paid	22,000
Sales promotion expenses	1,85,250
Depreciation on Computers	1,72,000
Purchase of Plant	5,90,000
Depreciation on Delivery Van	1,14,000
Office Maintenance expenses	1,88,000
Other Manufacturing overheads	2,04,000
Preliminary expenses written off	20,000
Opening stock of Finished Goods (100 Units)	85,250

Stock of Finished goods at end of the year were 200 units to be valued at cost of production.

You are required to prepare Cost Sheet showing various elements of cost both in total and per unit and also find out total profit and per unit profit.

OR

4. Following is the summarised Profit and Loss Account of Ekta Ltd. for the year ending 31st March 2019 : (15)

Profit and Loss Account For the year ended 31-03-2019

Particulars	(₹)	Particulars	(₹)
To Material	5,00,000	By Sales (9,500 units)	12,00,000
To Wages	3,00,000	By Closing Stock of Finished goods (500 units)	32,000
To Factory overheads	1,60,000	By Closing stock of W.I.P.	24,000
To Administrative overheads	70,000	By Dividends	10,000
To Selling & Distribution overheads	96,000	By Interest on Bank deposits	2,000
To Bad debts	8,000		
To Preliminary Expenses Written off	4,000		
To Legal charges	1,000		
To Net profit	1,29,000		
Total	12,68,000	Total	12,68,000

The Cost accounts for the same period reveal that direct material consumption was ₹5,60,000. Factory overheads is recovered at 20% on prime cost. Administration overheads are recovered at ₹6 per unit of production. Selling and Distribution overheads are recovered at ₹8 per unit sold.

You are required to prepare the Cost Sheet for the year ended 31st March 2019 and a Statement of Reconciliation.

5. a) Explain the three methods of calculating Labour Turnover. (08)
- b) Explain the classification of overheads on the basis of function. (07)

OR

5. Write short notes on (Any Three) : (15)
- a) Material Requisition Note.
- b) Importance of Cost Accounting.
- c) Stock Levels.
- d) Fixed Cost.
- e) Causes of difference between Financial and Costing Profit.

(मराठी भाषांतर)

(२^१/_२ तास)

(एकूण गुण : ७५)

- सूचना :
- १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - ३) उत्तरासाठीचे टाचन आवश्यक असेल तेथे उत्तराचा भाग मानला जाईल.
 - ४) आवश्यक असेल तेथे अंक दोन दशांशापर्यंत काढा.
 - ५) इंग्रजी भाषेतील प्रश्न प्रमाण मानावेत.

१. अ) सर्वात योग्य विकल्पाची निवड करून वाक्ये पुन्हा लिहा (कोणतेही आठ) : (०८)

- १) रूपांतरण परिव्यय _____ अपवर्जित करते.
 - प्रत्यक्ष माल परिव्यय
 - प्रत्यक्ष खर्च
 - प्रत्यक्ष मजुरी परिव्यय
 - वरीलपैकी सर्व
- २) माल मागणी टिप्पणी _____ करिता असते.
 - माल खरेदी
 - माल विक्री
 - भांडारातून मालाचा पुरवठा
 - मालाचा साठा
- ३) समय दर आणि उक्ता दर _____ मध्ये एकत्रित आहेत.
 - हॅल्से योजना
 - गॅण्ट बोनस योजना
 - रोवन योजना
 - यापैकी एकही नाही
- ४) चुकीच्या दुरुस्तीसाठीचा परिव्यय _____ आहे.
 - कार्यालय उपरिपरिव्यय
 - कारखाना उपरिपरिव्यय
 - विक्री आणि वितरण उपरिपरिव्यय
 - प्रत्यक्ष परिव्यय
- ५) यंत्राची मांडणी करण्यासाठी वेळ _____ आहे.
 - सामान्य निष्क्रिय वेळ
 - अतिकाल
 - असामान्य निष्क्रिय वेळ
 - वरीलपैकी एकही नाही
- ६) प्रत्यक्ष खर्चाला _____ असेही म्हणतात.
 - स्थिर परिव्यय
 - आकारणीयोग्य खर्च
 - कालावधी परिव्यय
 - वरीलपैकी सर्व
- ७) एकूण अप्रत्यक्ष माल, अप्रत्यक्ष मजुरी आणि अप्रत्यक्ष खर्च याला _____ संबोधले जाते.
 - मूल परिव्यय
 - कारखाना परिव्यय
 - उपरिपरिव्यय
 - आकारणीयोग्य परिव्यय

८) भांडवलावरील व्याज _____ आहे.

- गर्भित परिव्यय
- निमग्न परिव्यय
- प्रत्यक्ष परिव्यय
- अप्रत्यक्ष परिव्यय

९) श्रमिक उलाढाल _____ कारणामुळे होते.

- कामावरून मुक्त करणे
- कामाबाबत असमाधान
- कमी वेतन
- वरीलपैकी सर्व

१०) परिव्यय लेखामध्ये आरंभीच्या साठ्याचे अधिक मुल्यांकनांमुळे _____.

- परिव्यय नफा वाढतो
- परिव्यय नफा कमी होतो
- वित्तीय नफा वाढतो
- वित्तीय नफा कमी होतो

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत ते सांगा (कोणतेही सात) : (०७)

- १) पुर्नआदेश पातळी म्हणजे आदेश द्यावयाची नगसंख्या होय.
- २) अल्पकाळातील कार्ये पातळी बदलाचा स्थिर परिव्ययावर परिणाम होवू शकतो.
- ३) बँक कर्जावरील व्याज हे निव्वळ वित्तीय प्रभार आहे आणि त्याचा परिव्यय लेखांकनात समावेश केला जातो.
- ४) ए.बी.सी. विश्लेषण एक तंत्र आहे की, ज्यात माल साठ्याचा विश्लेषणाचा अंतर्भाव असून तो ए. बी. सी. वर्णानुक्रमावर आधारित आहे.
- ५) अधिकालामुळे मजुरी परिव्यय वाढतो.
- ६) आरेखन कार्यालयाचा पगार हे कारखाना उपरिपरिव्ययाचे उदाहरण आहे.
- ७) प्रारंभिक खर्चाने निर्लेखन फक्त वित्तीय लेखामध्येच दाखविले.
- ८) वित्तीय लेखात उत्पादनानुसार नफा किंवा तोट्याचे विभागणी दाखविली जात नाही.
- ९) इमारतीचा देखभाल खर्च लांबणीवर टाकू शकणारा परिव्यय आहे.
- १०) कार्य नोंद पत्रकात निष्क्रिय वेळ नोंदविली जाते.

२. खालील माहितीवरून प्रथम आला प्रथम गेला (FIFO) पद्धत आणि भारांकित सरासरी पद्धती (सतत) (१०) नुसार भांडार खतावणी तयार करा :

०१ मार्च	आरंभिचा साठा	२००० नग ₹ २० प्रति नग
०५ मार्च	खरेदी	१००० नग ₹ २०.२० प्रति नग
१० मार्च	खरेदी	१५०० नग ₹ २०.४० प्रति नग
२० मार्च	खरेदी	१८०० नग ₹ २०.५० प्रति नग
०२ मार्च	विक्री	१५०० नग
०७ मार्च	विक्री	१००० नग
१२ मार्च	विक्री	१००० नग

दिनांक २५ मार्च, रोजी साठा पडताळणीत ५० नगांची तूट आढळून आली.

किंवा

२. अ) खालील माहितीच्या आधारे वर्षातील लाभदायक आदेश नग संख्या यांची सारणी पद्धतीने (०८)

आकडेमोड करा :

वार्षिक वापर	५००० नग
नग दर	₹ २०
प्रत्येक आदेशातील आदेश प्रक्रिया परिव्यय	₹ १००
प्रत्येक आदेशासाठी अनुसरण परिव्यय	₹ १५०
प्रत्येक आदेशाचा तपासणी परिव्यय	₹ १५०
भांडार दर	२% दर साल
व्याज दर	१२% दर साल
अप्रचलन / लुप्तप्राय	६% दर साल

ब) खालील माहितीवरून यंत्र तास दर काढा :

(०७)

यंत्राची किंमत	(₹)	३,२०,०००
अंदाजे मोड मूल्य	(₹)	३२,०००
अंदाजे कार्य आयुर्मान	(तास)	२०,०००
यंत्रसामग्रीचे कार्य आयुर्मानातील अंदाजित देखभाल परिव्यय	(₹)	२४,०००
प्रति यंत्र वापरलेली शक्ती	(₹)	१० प्रति तास
भाडे व दर प्रतिमाह (यंत्रासाठी १५% आकारणे)	(₹)	६,०००
महिन्यातील साधारण यंत्र चालवलेले तास	(₹)	१८०
महिन्यातील भाडे, दर वगैरे वगळता स्थिर आकारणी योग्य खर्च	(₹)	७००

३. कंपनीचा कर्मचारी मि. मयूरला खालीलप्रमाणे वित्तलब्धी आणि फायदे मिळतात :

(१५)

मूळ वेतन	₹ १०,००० प्रति महिना
महागाई भत्ता	१००% मूळ वेतनाच्या
मालकाचे भविष्य निर्वाह निधी अंशदान	१२% मूळ वेतनाच्या
कर्मचारी राज्य विम्यातील मालकाचे अंशदान	४% मूळ वेतनाच्या
बोनस	२०% मूळ वेतनाच्या
इतर भत्ते	₹ ६०,००० दरसाल
सुविधेवर केलेला दरमहा खर्च	₹ १,०००

मि. मयूर २५०० तास काम करतो, त्यातील ५०० तास सामान्य निष्क्रिय वेळ आहे. मि. मयूरने 'ए' या कामासाठी ३० प्रभावी तास केले. त्या कामासाठी प्रत्यक्ष माल परिव्यय ₹६०,००० आहे आणि उपरिपरिव्यय माल आणि मजुरी यांच्या एकत्रित परिव्ययाच्या ८०% आहे. या कामाचे विक्री मूल्य विक्रीच्या २०% नफा मिळेल असे ठरविले आहे. मालकाचे राज्य विम्यातील आणि भविष्य निर्वाह निधीतील अंशदान कर्मचार्याच्या अंशदाना एवढेच आहे.

मि. मयूरची एकूण मिळकत व प्रभावी प्रति तास परिव्यय काढा आणि 'ए' या कामाचे अपेक्षित विक्री मूल्य काढा.

किंवा

३. अ) 'ए' आणि कंपनीचे ए. ब. आणि क. हे तीन उत्पादन विभाग आहेत आणि एस-१ आणि एस-२ हे दोन सेवा विभाग आहेत :

तपशील	रक्कम (₹)
शक्ती	१७,६०,०००
भाडे आणि दर	१२,८०,०००
यंत्रसामग्रीचा घसारा	१२,००,०००
इमारत दुरुस्ती	६,००,०००
कर्मचारी कल्याण खर्च	१२,००,०००
इमारतीवरील विमा	६,४०,०००
यंत्रसामग्रीवरील विमा	२४,००,०००
कर्मचारी उपहारगृह खर्च	४,००,०००

विभागाविषयीचा इतर तांत्रिक तपशील खालीलप्रमाणे :

तपशील	विभाग				
	अ	ब	क	एस-१	एस-२
यंत्रसामग्री परिव्यय (₹ लाखात)	५०	२०	१०	१०	१०
कामगार संख्या	१००	१५०	१५०	५०	५०
यंत्राची अश्वशक्ती	३०	२०	२५	१५	१०
जागा ('०००' चौ.फू.)	१०	२०	३०	१०	१०

उपरिपरिव्ययाचे प्राथमिक वितरण दर्शविणारे पत्रक तयार करा.

- ब) खालील माहितीवरून प्रत्येक कामगाराचे (१) हॅल्स प्लॅन (५०%), (२) रोवन् प्लॅन प्रमाणे (०७) मिळकत काढा, तसेच दोन्ही प्लॅनप्रमाणे मजुरीचे प्रभावित तासाचे दर काढा :

तपशील	कामगाराचे नाव	
	आशिष	बाबा
काम पूर्ण करण्यासाठी दिलेला वेळ (तास)	८०	९०
वास्तविक घेतलेला वेळ (तास)	७०	१००
प्रति तास मजुरीचा मूळ दर (₹)	३०	३०

४. झी लिमिटेडच्या ३१ मार्च, २०१९ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील खर्चाची माहिती खालीलप्रमाणे : (१५)

तपशील	रक्कम (₹)
विक्री (१,९०० नग)	२२,८०,०००
प्रत्यक्ष माल	३,००,०००
प्रत्यक्ष मजुरी	२,००,०००
कारखाना व्यवस्थापकाचा पगार	१,००,०००
संयंत्र विक्रीतील तोटा	१८,०००
संयंत्र आणि यंत्रसामग्रीवरील घसारा	९६,०००
विक्री साहित्य टपालाने पाठविण्याचा खर्च	८५,५००
सामान्य व्यवस्थापकाचा पगार	३,८०,०००
आयकर दिला	२२,०००
विक्रय वृद्धी खर्च	१,८५,२५०
संगणकावरील घसारा	१,७२,०००
संयंत्र खरेदी	५,९०,०००
वितरण वाहनावरील घसारा	१,१४,०००
कार्यालयीन देखभाल खर्च	१,८८,०००
इतर उत्पादन उपरिपरिचय	२,०४,०००
प्रारंभिक खर्च निर्लेखन	२०,०००
पक्क्या मालाचा आरंभीचा साठा (१०० नग)	८५,२५०

पक्क्या मालाचा अखरेचा साठा २०० नगाचा असून त्याचे मूल्यांकन उत्पादनाच्या परिव्ययावर केले जाते.

परिव्यय पत्रक तयार करून विविध परिव्ययाच्या घटकानुसार एकूण परिव्यय व प्रतिनग परिव्यय तसेच एकूण नफा व प्रतिनग नफा दाखवा.

किंवा

४. एकता इंडस्ट्रीज लिमिटेडचे दिनांक ३१ मार्च, २०१९ वर्षाअखेरचे नफा व तोटा पत्रक सारांशरूपाने (१५) खालीलप्रमाणे :

नफा व तोटा पत्रक ३१-०३-२०१९ वर्षाअखेरीकरिता

तपशील	(₹)	तपशील	(₹)
माल	५,००,०००	विक्री (९,५०० नग)	१२,००,०००
मजुरी	३,००,०००	अखेरचा साठा (५०० नग)	३२,०००
कारखाना उपरिपरिव्यय	१,६०,०००	प्रक्रिया अधिन अखेरचा साठा	२४,०००
प्रशासकीय उपरिपरिव्यय	७०,०००	लाभांश	१०,०००
विक्री व वितरण उपरिपरिव्यय	९६,०००	बँक ठेवीवरील व्याज	२,०००
बुडीत कर्ज	८,०००		
प्रारंभिक कर्ज निर्लेखन	४,०००		
निधी खर्च	१,०००		
निव्वळ नफा	१,२९,०००		
एकूण	१२,६८,०००	एकूण	१२,६८,०००

याच कालावधीसाठी परिव्यय लेखांकनात वापरलेला माल ₹५,६०,००० कारखाना उपरिपरिव्यय मूल परिव्ययाच्या २०% आकारला आहे, प्रशासकीय उपरिपरिव्यय प्रति उत्पादीत नगास ₹६ प्रमाणे आकारला आहे, विक्री व वितरण उपरिपरिव्यय विक्री केलेल्या प्रति नगावर ₹८ प्रमाणे आकारल्याचे दर्शविते.

दिनांक ३१ मार्च, २०१९ रोजी संपणाऱ्या वर्षाचे परिव्यय पत्रक व समायोजन पत्रक तयार करा.

५. अ) कामगार उलाढाल आकडेमोडीच्या तीन पद्धती स्पष्ट करा. (०८)

- ब) उपरिपरिव्ययाचे कार्यानुसार केले जाणारे वर्गीकरण स्पष्ट करा. (०७)

किंवा

५. खालीलपैकी टीपा लिहा (कोणतेही तीन) : (१५)

- अ) माल मागणी पत्र / टिप्पणी.
 ब) परिव्यय लेखाचे महत्त्व.
 क) साठा पातळ्या.
 ड) स्थिर परिव्यय.
 इ) वित्तीय नफा आणि परिव्यय नफ्याच्या फरकाची कारणे.